

**Høgskolen
i Innlandet**

Marianne Eek

En kommunikativ, en sosiokulturell og en biografisk
tilnærming til arbeidsrettet norskopplæring

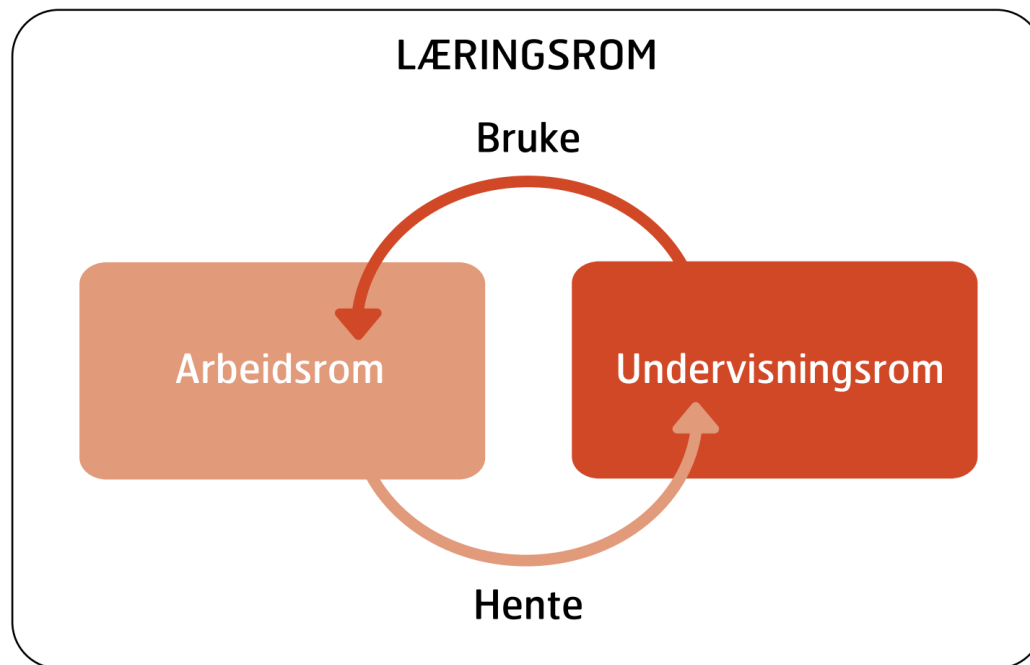
SpINN 18. oktober 2023, Høgskolen i Innlandet

Struktur på presentasjonen

- Et aksjonsforskningsprosjekt
- Problemstilling delprosjekt
- Kontekst for studien
- Teoretiske utgangspunkt
- Metode
- Begynnende analyse og diskusjon
- Referanser

Presentasjonen tar utgangspunkt i et aksjonsforskningsprosjekt der formålet er ...

«... å bidra til utviklingen av ny kunnskap om utfordringer og muligheter knyttet til arbeidsrettet norskopplæring for voksne innvandrere med liten eller ingen skolegang»

Problemstilling i delprosjekt

Hvilke *kommunikative, sosiokulturelle og biografiske* tilnærminger og innganger til arbeidsrettet norskopplæring kan identifiseres i prosjektet?

Kontekst og bakgrunn for studien

- Konteksten er voksenopplæringen i Norge, særlig andrespråklæring for voksne nyankomne med liten eller ingen skolebakgrunn
  - Et økt fokus mot arbeidsrettet norskopplæring. Begrunnelser som kan være demokratiske , integrerende/inkluderende og økonomiske (Cochran-Smith, 2013, s. 123; Nordberg, 2010).
  - Et bakteppe: Forskning peker mot at arbeidsrettet norskopplæring ikke nødvendigvis fører til at deltakere eksponeres mer for andrespråket eller bruker andrespråket mer (Golden & Steien, 2018, s. 16; Sandwall 2013)
-
- Det trengs ytterligere forskning som retter søkelyset mot arbeidsrettet norskopplæring.

Integreringsloven (2022) § 1:
«Formålet med loven er at innvandrere tidlig integreres i det norske samfunnet og blir økonomisk selvstendige. Loven skal bidra til at innvandrere får gode norskkunnskaper, kunnskap om norsk samfunnsliv, formelle kvalifikasjoner og en varig tilknytning til arbeidslivet.»

Teoretiske utgangspunkt

- Sosiokulturelle perspektiver på læring som situert, mediert og distribuert mellom mennesker

(f.eks. Barton, 2007; Lantolf, 2000; Lave & Wenger, 2003; Street, 1995; Säljö, 2001)

- *Investering* i språklæring

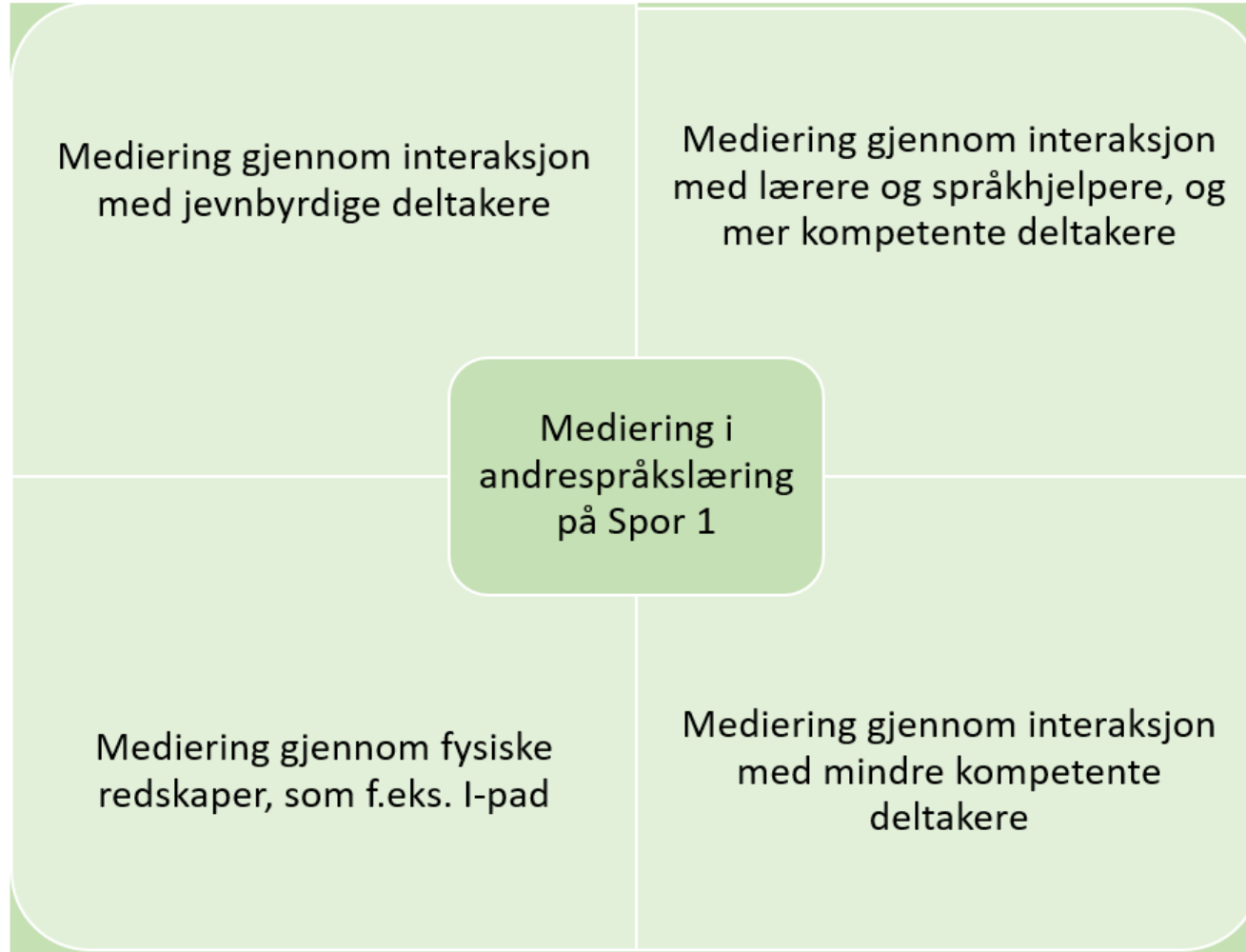
(f.eks. Norton, 1995, 2013)

- Teoretiske (og pedagogiske) tilnærminger til arbeidsrettet norskopplæring (Sandwall, 2013; Pedersen, 2018):

Rammeverk for analyse (Pedersen, 2018)

- kommunikativ tilnærming
- sosiokulturell tilnærming
- biografisk tilnærming

Sosiokulturell læringsteori: Læring i den nærmeste utviklingssonen gjennom mediering

Sosiokulturell læringsteori:

Deltakelse i praksisfellesskap

(«communities of practice», Lave & Wenger, 1991; 2003)

- **Praksisfellesskap** - menneskers deltakelse i praksiser innenfor et sosialt fellesskap
- Å bevege seg **i retning av full deltakelse** i de sosiokulturelle praksisene i et fellesskap
- Grader av **innenfor- / utenforstatus**
- Ikke nok å ha et ønske om å være del av et praksisfellesskap. Nykommere trenger støtte - «**sanction from within the hierarchy**» - for å kunne bli del av fellesskapet (Davies, 2005, s. 557).

Teori om investering i språklæring:

Andrespråksforskningen har vektlagt andrespråklæring på både på **formelle** og **uformelle arenaer** (f.eks. Schumann, 1976; Spolsky, 1989)

- Læring på *formelle læringsarenaer* som klasserommet
  - språkbruken er kontrollert og forenklet
  - gir muligheter for å konsentrere seg om mindre språklige enheter
- Læring på *uformelle læringsarenaer* utenfor klasserommet («natural language learning»)
  - språkbruken er «free and normal», eller «free and not bookish» (Spolsky, 1989, s. 171 og 172)
  - gir kontekstuelle ledetråder (s. 171 og 172)

➔ Praktisering på begge arenaer regnes som nødvendig

«språket på skolen ikke er det samme som gatespråket. Det er to forskjellige språk» (voksen deltaker, Eek, 2021)

Investering i språklæring foregår i skjæringspunktet mellom *ideologi*, *kapital* og *identitet* (Darvin & Norton, 2015, s. 36)

Norton utfordrer teorier om *natural language learning* i SLA-forskning

- Hun **problematiserer språkinnlæreres tilgang til inngang** til ulike læringsarenaer
- Hun framhever den nære sammenhengen mellom **språkinnlæreren** og bredere **sosiale strukturer**

Tre pedagogiske tilnærminger til arbeidsrettet andrespråksundervisning (Pedersen, 2018)

- **Kommunikativ tilnærming**

- fokus på *språkhandlinger* og kommunikative problemløsningsoppgaver (*tasks*)
- «medspill» – undervisningen prøver å avspeile språket i arbeidsrommet

- **Sosiokulturell tilnærming**

- opplevde erfaringer* står i sentrum
- søke å overskride grenser og barrierer
- mål om å oppnå større *affordances*
- et «motspill» læringsmulighetene utfordres

- **Biografisk tilnærming**

- livshistorienes betydning for språklæring
- å koble fortid, nåtid og framtid (*imagined community, possible selves*)

Disse tre tilnærmingene kan sies å bygge på de tidligere refererte teoretiske perspektivene

Metode

Aksjonsforskning

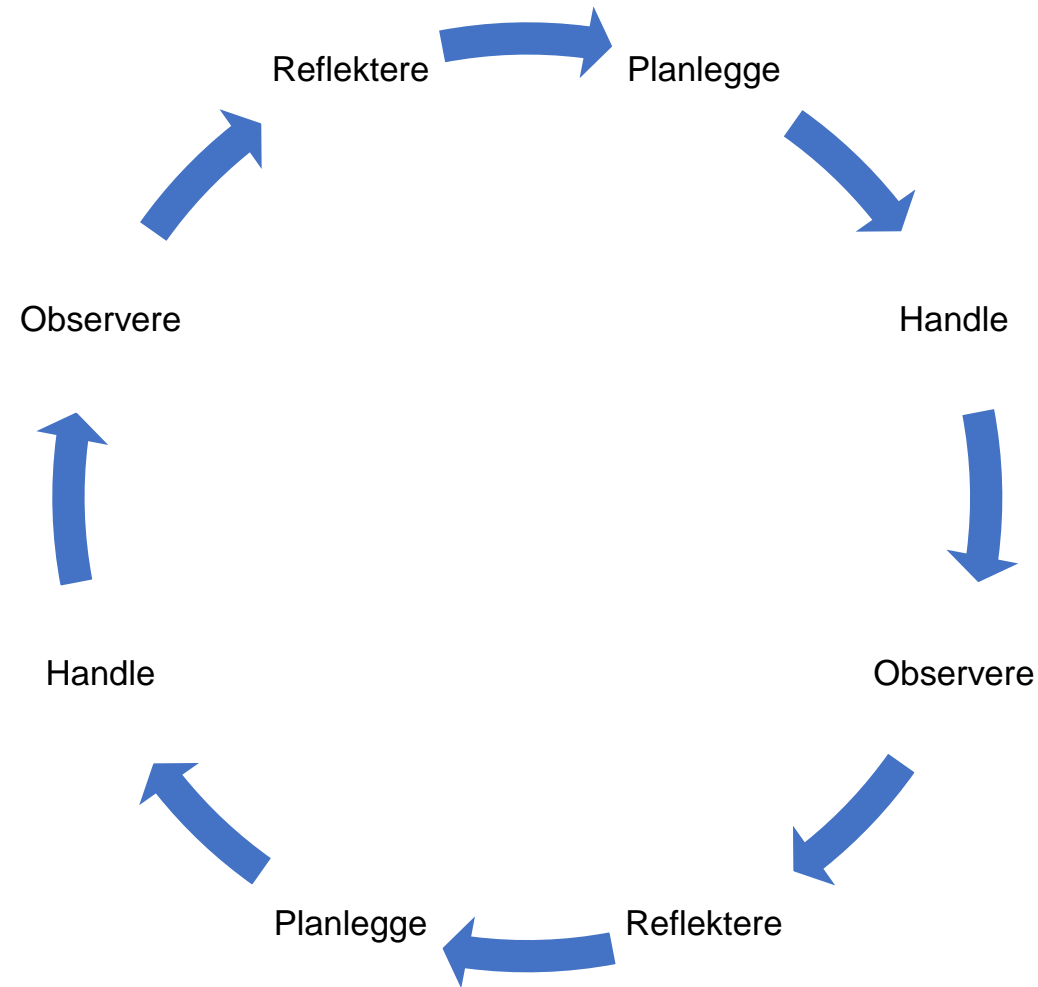
Tre prinsipper i den metodiske tilnærmingen:

- Prinsipp 1: Det doble formålet: Utvikle praksis ved å endre utvalgte praksissituasjoner og utvikle ny forskningsbasert kunnskap om (her) norskopplæring
- Prinsipp 2: Samarbeid mellom lærere og forskere, organisert i sykluser
- Prinsipp 3: Bidra til å gjøre lærernes erfaringer synlige

(bl.a. Reason og Bradbury, 2008 og Burns, 1999).

Aksjonsforskningens sykluser:

plan, act, observe, reflect – i tradisjon etter Kurt Lewin (1946)

Aksjonsforskningstilnærming

The aims of any action research project or program are to bring about practical improvement, innovation, change or development of social practice, and the 'practitioners' better understanding of their practices

Zuber-Skerritt 1996:83

Datainnsamling – en «koronastudie»

- Deltakere: To lærere, tre forskere (én i dette delprosjektet), deltakere i arbeidsrettet norskopplæring (observasjon, informasjon fra lærer)
- Innsamling av data /forskningssyklus:
  - Planleggings- og refleksjonssamtaler digitalt med lærere gjennom høsten 2021 og vinteren 2021/2022
  - Våren 2022: Lærere handler – følger opp gruppe som har arbeidsrettet norskopplæring ved læringssenteret og som har arbeidspraksis
  - Fysisk samling med lærerne 18. mars 2022
    - Forskere gir innspill fra teori og forskning
    - Refleksjoner omkring prosjektets status og veien videre
  - 5. og 6. mai 2022 og 3. og 4. mai 2022
    - Forsker på besøk med lærere til tre arbeidsplasser
    - Forsker observerer arbeidsrettet undervisning ved læringssenteret
    - Lærere og forsker har flere refleksjonssamtaler omkring besøk på arbeidsplasser og undervisning, samt veien videre

Organisering av den arbeidsrettede norskopplæringen

- En tre-timersøkt med arbeidsrettet norskopplæring ved læringssenteret hver uke
- To lærere samarbeider: planlegging, refleksjon, videreutvikling
- I arbeidspraksis to dager hver uke (ikke i grupper) i åtte uker. De skal i utgangspunktet «gå utenpå» annen arbeidskraft.
  - Jeg som forsker besøkte to Kiwi-butikker og en barnehage
- Lærere besøker hver arbeidsplass én gang hver uke – utprøving av ulike veiledningsformer («på post» eller på pauserommet) – individuelt tilpasset
- Ingen fadder e.l. på arbeidsplassen

Kommunikativ tilnærming

→ rullering
→ jekketralle

- Språkhandlinger: Hovedvekt på læring av fagterminologi og relevante fraser → «Unnskyld, jeg forstår ikke. Kan du gjenta?»

- Det er lærerne som knytter undervisningsrom og arbeidsrom sammen, bl.a. gjennom bruk av digitale verktøy og besøk hver uke på arbeidsplassen.

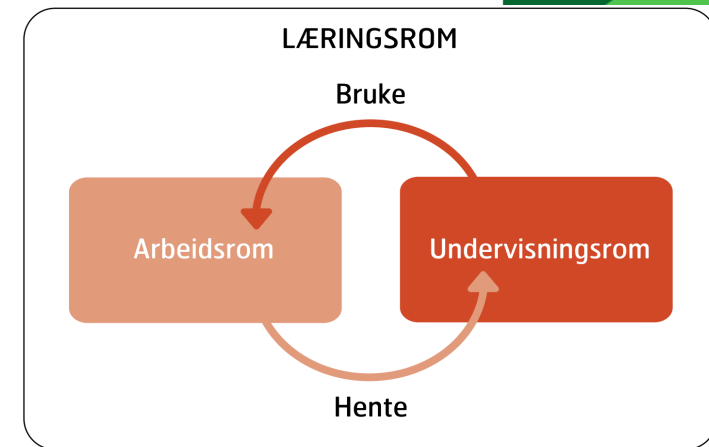
- Ikke lett for deltakere å stå for innsamling av språk på arbeidsplassen ...

- Mediering *på arbeidsplassen*: Lærere og digitale hjelpemidler. I liten grad via kollegaer.

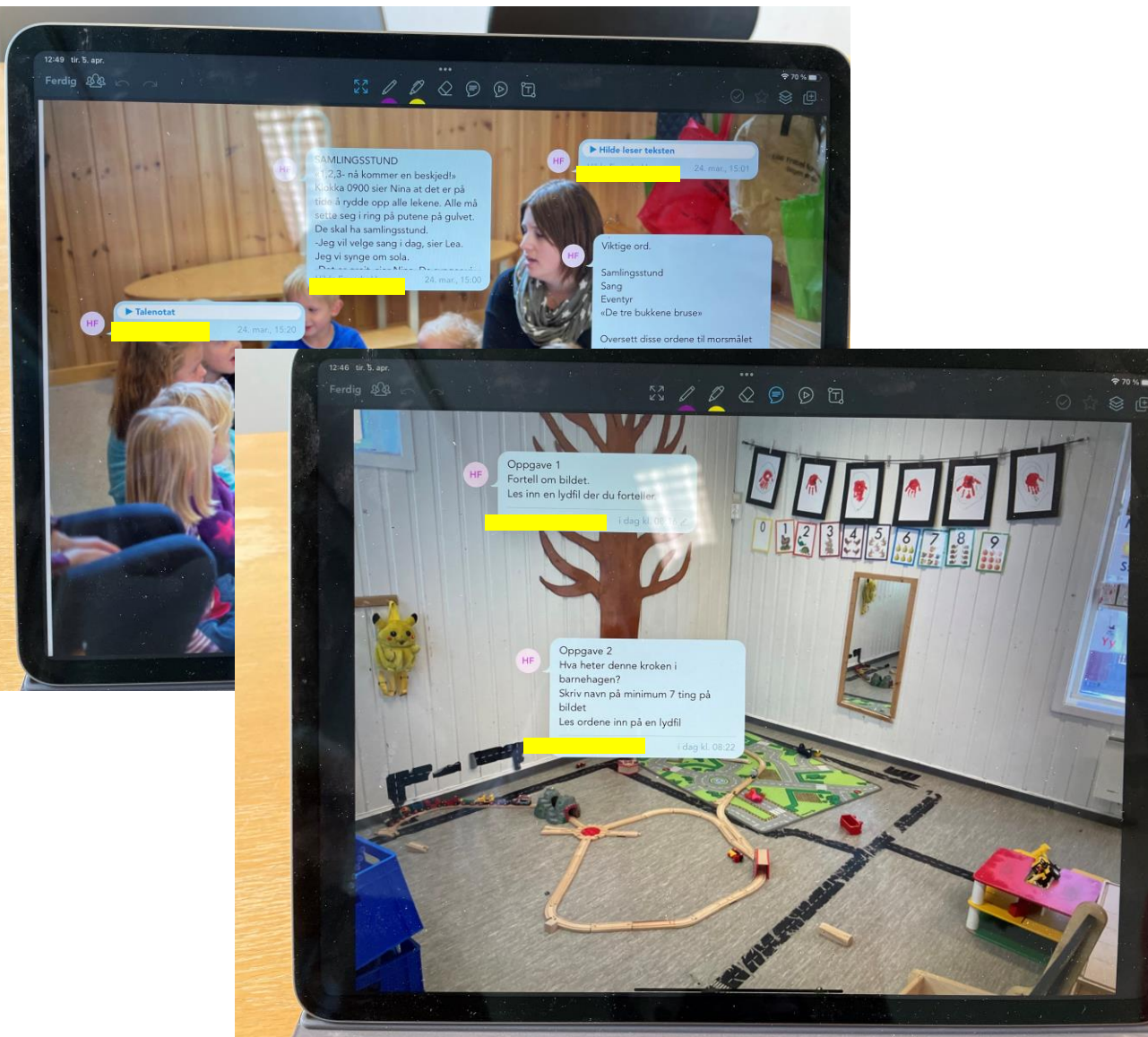
- Mediering *i klasserommet*: Lærere, digitale hjelpemidler og meddeltakere (for eksempel gjennom rollespill), til en viss grad flerspråklige praksiser.

-fokus på språkhandlinger
-arbeid med kommunikative problemløsningsoppgaver
- «medspill» – undervisningen prøver å avspeile språket i arbeidsrommet

Lærer presiserer at de ønsket fadder på Kiwi, men at det ikke var lett å få til. «De sier de skal følge opp så godt de kan, men det fungerer ikke».

Digital plattformer som medierende ressurs – appen Showbie

Gode muligheter for individualisering:

Behov for ...

- uttaletrening?
- opparbeide et repertoar med relevante «svar»?
- bevisstgjøring omkring kroppsspråk?

Hver uke har sitt *arbeidsoppdrag*
(kalt *integreringsoppgave* hos f.eks. Pedersen, 2018)

Flerspråklige praksiser i klasserommet

S1-A2 Norsk mot arbeid februar, 2022

Ord	Stavelser	Spansk	Vietnamesisk	Arabisk
at jeg har jobbet med mange forskjellige ting <->smal			đã làm việc với nhiều loại khác nhau.	
Sammensatt = satt sammen = Du setter sammen for eksempel biter med puslespill	Sam-men-satt Compuesto		Hợp nhất - bạn ghép các mảnh ghép lại với nhau thành hình.	
Villig til å prøve noe nytt = Jeg liker å lære mer	Vil-lig til å prø-ve no-e nytt	Dis-puesto a probar algo nuevo.	đang sẵn sàng để thử cái gì đó mới.	
En maskinoperatør = Operatør + maskin = En som jobber på en maskin i en fabrikk	Ma-skin-o-pe-ra-tør Un operador de máquina		Người vận hành máy móc. - Máy người làm việc trên một công cụ máy móc.	

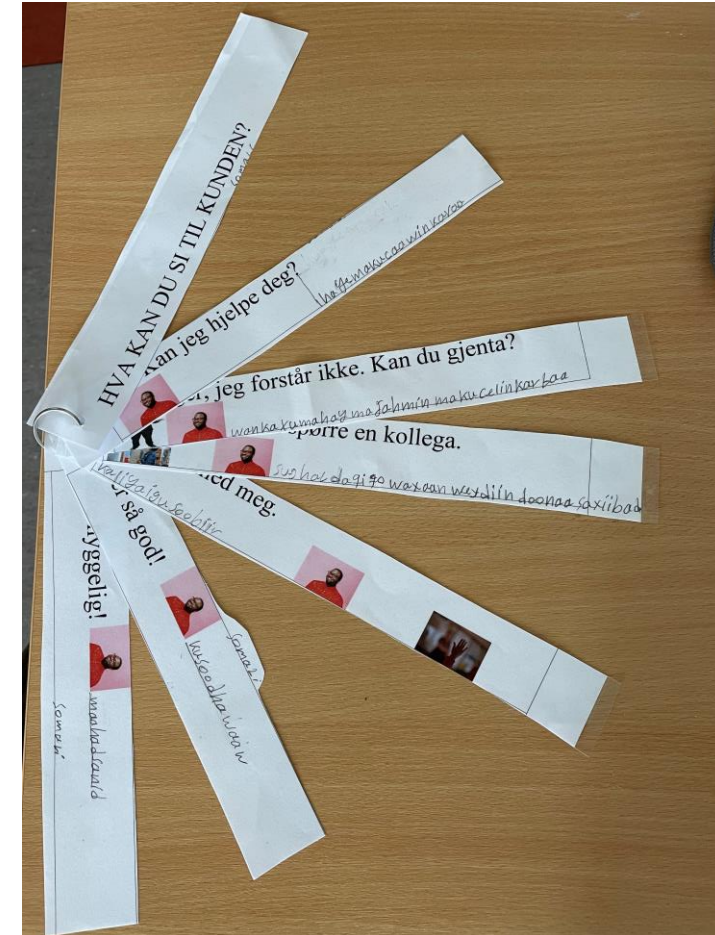
S1-A2 Norsk mot arbeid februar, 2022

Ord	Stavelser	Spansk	Vietnamesisk	Arabisk
Ansvarsbevisst = Bevisst + ansvar = noe du vet = Ansvar = Noe du passer på å gjøre (passe barn.)	An-svars-be-visst	Responsable	Trách nhiệm - biết mình phải làm việc gì đó - biết trách nhiệm - chịu trách nhiệm - chịu sự chi phối của người khác - chịu sự chi phối của người khác	
Serviceinnstilt = Innstilt på service = Innstilt = Noe du vet du skal gjøre = Service = hjelpe andre	Ser-vice-inn-stilt	Vocación al Servicio	Định hướng - định hướng - định hướng - định hướng - định hướng	
Positiv = Du ser det som er bra => negativt	Posi-tiv	Positivo	Đích tích - tích cực - tích cực	
Engasjert = Interesse = Noe du liker	En-ga-sjert	Comprometido	Đầu tư - đầu tư - đầu tư - đầu tư	
Bred = Hier i teksten betyr det	bred	Ancho	Rộng - rộng - rộng	

Kjersti Røe

Rollespill som metode

Læreres utfordringer med å legge seg på et passe nivå: «Jeg er egentlig ingen spor 1-lærer. Det er hjertet mitt som er spor 1-lærer ... [men] jeg greier ikke å holde språket enkelt nok.»

Hjelpemiddel i beltet på arbeidsplassen (butikkmedarbeider)

Sosiokulturell tilnærming

- Kollegaer og ledere involverer seg i liten grad

«Det muntlige er deres sterkeste læringsstrategi, men de får ikke pratet. De sitter alene i pausen.»

- Ubehagelige erfaringer – f.eks. da deltaker ville «samle inn språk» på arbeidsplassen.

- To kryssende domener med to ulike formål: Skole og arbeidsplass – undervisning og inntjening.

«de er ute etter arbeidskraft de. Det skal gå fort og de skal være effektive»

- Ikke to like situasjoner på to arbeidsplasser.

-opplevde erfaringer i sentrum
-søke å overskride grenser og barrierer
-et «motspill»

Sosiokulturell tilnærming

- Maktrelasjoner og grader av utenfor – innenforstatus:

-Langt igjen til «full deltakelse» i praksisfellesskapet.

-Lærere er redd for å kreve noe fra arbeidsplassen.

- Samarbeid mellom ulike aktører over tid – potensiale for endringer.

«Jeg har tenkt litt sånn at jeg som veileder for deltakeren, da, når jeg kommer til språkpraksisplassen, så prøver jeg å være veldig lite påståelig med å snakke, så med en gang for eksempel leder får en kunde i kassa, så trekker jeg meg sånn, ikke sant. Så håper jeg at vedkommende etter hvert forstår at jeg har en ydmykhet i forhold til de arbeidsoppgavene som er i språkpraksis, og så håper jeg at jeg på sikt da kan også komme inn til å prøve å signalisere noen forventninger til dem ...»

Om å henge opp et oppslag med råd til kollegaer: «[D]ette har jeg jo på en måte tenkt at jeg skulle henge opp på språkpraksisplassen men jeg tørr egentlig ikke å gjøre det helt enda [...],... altså, jeg ønsker å hjelpe bedriften og ikke stille krav til bedriften, og det er jo å stå med lua i hånda, det er det, men samtidig ...»

Biografisk tilnærming

- I mindre grad i fokus
- Arbeid med språket er først og fremst lærerinitiert, og i noe grad initiert av arbeidsplassen.
- Deltakernes tidligere arbeidserfaringer ble i noen grad aktualisert
- Intervjuer med deltakere ville gitt en bedre inngang til å utforske biografiske tilnærminger til arbeidsrettet norskopplæring

-livshistorienes betydning for språklæringen på arbeidsplassen og i klasserommet
-å koble fortid, nåtid og framtid

Studien belyser ...

... hvordan de tre ulike tilnærminger bidrar til «å få øye på» ulike aspekter av arbeidsrettet norskopplæring både for lærere og forsker.

Kommunikativ inngang

- undervisningen fungerer som «medspill» ved at lærere prøver å legge til rette for ordlæring og fraser som er relevante.
- en vektlegging av *kvalifisering* og *sosialisering* (med Biestas termer) - en innføring i rådende forhold.
- utfordrer ikke maktrelasjoner og interaksjonsmønstre på arbeidsplassen. *Subjektiverings*aspektet er mindre framtrædende.

Sosiokulturell og biografisk tilnærming

- Retter søkelyset mot maktrelasjoner, fungerer som «motspill», subjektiveringsaspektet ivaretas, større muligheter for myndiggjøring / empowerment for den enkelte deltaker.
- Kartlegging på førstespråket og intervjuer med tolk er nødvendig for en biografisk tilnærming.

- Arbeid med å utvikle arbeidsrettet norskopplæring bør foregå lokalt, være langsiktig og finne sted i samarbeid med ulike aktører med til dels ulike og til dels sammenfallende mål.

... det finnes ikke to like arbeidsplasser eller situasjoner.

- Behov for mer forskning

Referanser

- Barton, D. (2007). *Literacy: An introduction to the ecology of written language*. Malden, Mass: Blackwell.
- Burns, A. (1999). *Collaborative Action Research for English Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cochran-Smith, M. (2013). Trends and challenges in teacher education: National and international perspectives. I A.-L. Østern, K. Smith, T. Ryghaug, T. Krüger & M. B. Postholm (Red.), *Teacher education between national identity and global trends: NAFOL Yearbook 2012* (s. 121-135). Trondheim: Akademika forlag.
- Darvin, R. & Norton, B. (2015). Identity and a model of investment in applied linguistics. *Annual Review of Applied Linguistics*, 35, 36-56. <https://doi.org/10.1017/S0267190514000191>
- Davies, B. (2005). Communities of practice: Legitimacy not choice. *Journal of Sociolinguistics*, 9(4), 557-581. Hentet fra
- Golden, A. & Steien, G. B. (2018). "Snakke med ved? Snakke med maskin?" Voksne flyktningers narrativer om norskopplæring. *Acta Didactica Norge*, 12(3), 1-24.
- Integreringsloven (2022). *Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven)* (LOV-2020-11-06-127). Hentet 17.10.22 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-11-06-127>
- Lantolf, J. P. (2000). Introducing sociocultural theory. I J. P. Lantolf (Red.), *Sociocultural Theory and Second Language Learning* (s. 1-26). Oxford University Press.
- Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situert læring og andre tekster*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Norberg, P. F. (2010). *Integrasjon gjennom voksen- og videreutdanning: Landerapport Norge*. København: Nordisk ministerråd.
- Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation* (2 utg.). Bristol: Multilingual Matters.
- Norton Peirce, B. (1995). Social identity, investment, and language learning. *TESOL Quarterly*, 29(1), 9-31. <https://doi.org/10.2307/3587803>
- Pedersen, M. S. (2018). Samspill – sprogdidaktiske tilgange til arbeidsrettet andetsprogsundervisning. *Sprogforum* 66.
- Reason, P. & Bradbury, H. (2008). Introduction. I P. Reason & H. Bradbury (Red.). *The SAGE Handbook of Action Research. Participative Inquiry and Practice. Second Edition*. Los Angeles: Sage, 1–10.
- Sandwall, K. (2013). *Att hantera praktiken – om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*. (Doktoravhandling, Göteborgs Universitet). https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/32029/1/gupea_2077_32029_1.pdf
- Schumann, J. H. (1976). Social distance as a factor in second language acquisition. *Language Learning*, 26(1), 135-143. Hentet fra <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-1770.1976.tb00265.x>
- Spolsky, B. (1989). *Conditions for second language learning: Introduction to a general theory*. Oxford: Oxford University Press Oxford.
- Street, B. V. (1995). *Social Literacies: Critical Approaches to Literacy in Development, Ethnography and Education*. Pearson Education.
- Säljö, R. (2001). *Læring i praksis: Et sosiokulturelt perspektiv*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.